

आभियान

साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ८० / अंक : २४ / २०७९ माघ १३ गते शुक्रबार / Jan. 27, 2023 / कूल्य रु. १०/-

**पदका लागि
राष्ट्रिय सहमति**

काठमाडौं। संघीय संसदको सबै भन्दा तुलो दल नेपाली कांग्रेसले तुलो दल हुँदा हुँदै पनि सरकारको नेतृत्व गर्न तत्कालका लागि असमर्थ भएको छ। कांग्रेसकै हठका कारण सत्ताबाट विमुख हुन पुगेको कांग्रेस यतिबेला पाणी बेगरको माछाजस्तो भएर छपटाई रहेको छ। २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तन पछि सत्ताबाट धेरै पटक सत्ताको नेतृत्व गरेको कांग्रेस सत्तामा पुगेपछि सर्वसर्वा हुन खोजेको कारण पछिलो पटक उसले सत्ता गुमाउनु परेको सत्य वास्तविकता रहेको छ।

पछिलो समयमा कांग्रेसले फेरी राष्ट्रिय सहमतिको माला जन थालेको छ। सत्तामा रहेदा केही समस्या नदेख्ने कांग्रेसले सत्ताबाट बाहिर रहेदा समस्या नै समस्या देख्न थालेको छ। त्यही कारणले गर्दा उसले अहिले राष्ट्रिय सहमति गरेर अधि बढनुपर्ने

>>> बाँकी ६ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ।

कांग्रेसले आफ्नै खुद्दमा बच्चरो हान्यो

काठमाडौं। नेपालका राजनीतिक दलहरूले काहिं नभएको जात्रा हाँडी गाँँमा भन्ने नेपाली उखानलाई चरितार्थ गर्न थालेका छन्। त्यसको प्रत्यक्ष उदाहरण हो नेपाली कांग्रेसको दोहोरो चरित्र। संघीय संसदको सबै भन्दा तुलो दल भएपनि सरकार निर्माण गर्न पाएर संसदको प्रमुख विपक्षी दल बनेको कांग्रेस प्रमुख विपक्षी दलमा बन्न चाहेन किन ?

कांग्रेसले प्रधानमन्त्रीलाई पुष्टकमल दाहाललाई विश्वासको मत नदिनु कांग्रेस के लागि घातक सावित हुन सक्ने सम्भावना देखिएको छ।

कांग्रेसले सत्ता बाहिर रहेदा समेत अन्य दलहरू भित्र खेलेको, अनेक हर्कत गर्ने गरेको र यस पटक पनि त्यसे >>> बाँकी ८ पेजमा

संघीयताविरुद्ध बोल्न नपाइने रे

काठमाडौं। प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालले संघीयता र लोकतन्त्रका विरुद्धमा मन्त्रीहरूले बोल्न नमिले बताएका छन्। माघ १० गते पहिलो पटक राष्ट्रियसभालाई सम्बोधन गर्दै प्रधानमन्त्री दाहालले उत्तर कुरा बताएका हुन्। मन्त्रीहरूले सरकारमा रहेर त्यस्तो अभिव्यक्ति दिएको खण्डमा आफूले उत्तीर्णसँग स्पष्टीकरण सोन्ने उद्घोष समेत गरेका छन्।

प्रधानमन्त्री दाहालले राष्ट्रिय सभाको बैठकलाई सम्बोधन गर्दै भन्ने संघीयता र लोकतन्त्रका विरुद्ध राजनीतिक दलहरूले र सांसदहरूले अभिव्यक्ति दिन सक्ने भएपनि संघीयता र लोकतन्त्रको कार्यान्वयन गर्ने

>>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसले राष्ट्रपतिमा नेपाल वा भद्राईलाई च्याखे थाप्ने

काठमाडौं। मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनपछि संघमा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालको नेतृत्वमा सरकार निर्माण भएको छ भने प्रदेशसभाहरूमा समेत संघमा सरकारमा सहभागी भएको दलहरूको सरकार निर्माण भएको छ। संघीय संसदले सभामुख र उपसभामुख समेत पाइसकेको दुनाले अब राजनीतिक दलको नजर राष्ट्रपतिको निर्वाचनतर्फ गरेको छ।

वर्तमान राष्ट्रपति विद्यादेवी भाडारीको पाँच वर्ष कार्याकाल अर्जादो फागुन २९ गते समाप्त हुने भएकाले त्यस भद्रा एक महिना अगाडि नै राष्ट्रपतिको निर्वाचन भईसकुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ। तर संविधान र कानुनी

केही भिन्नता देखिएकोले राष्ट्रपतिको निर्वाचन एक महिना अधि गर्ने कि पदावधि सकिन केही दिन बाँकी रहेदा गर्ने भन्ने निर्णय निर्वाचन आयोगले गर्न सकेको छैन।

सत्ताधारी गठबन्धनले सत्ताधारी गठबन्धनबाटे राष्ट्रपतिको उम्मेदवार उत्ताउने बताईरहेका भएपनि नेपाली कांग्रेसले भने आफ्नो पार्टीले राष्ट्रपति पाठनुपर्ने बताउँदै आएको छ। कांग्रेसले सबै राजकीय पदहरू गुमाएको छ भने उसले प्रतिनिधिसभामा समेत प्रमुख विपक्षी दलको हैसियत समेत गुमाएको छ। अब कांग्रेसले प्रमुख विपक्षी दलको हैसियतमा रहन प्रधानमन्त्री पुष्टकमल नजर राष्ट्रपतिको निर्वाचनतर्फ गरेको छ।

वर्तमान राष्ट्रपति विद्यादेवी भाडारीको पाँच वर्ष कार्याकाल अर्जादो फागुन २९ गते समाप्त हुने भएकाले त्यस भद्रा एक महिना अगाडि नै राष्ट्रपतिको निर्वाचन भईसकुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ। तर संविधान र कानुनी

>>> बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्रीलाई कांग्रेसले शुद्ध मनले विश्वासको मत दिएको होइन

कांग्रेसले प्रधानमन्त्रीलाई दिएको विश्वासको मत फिर्ता लेला

राष्ट्रिय सहमति हो भन्ने प्रष्ट नपरेको हुनाले त्यसमा अनेक प्रकारका शका उपशकाहरू उभिएका छन्।

कांग्रेसले सत्ता गठबन्धनमित्र खेल र प्रधानमन्त्री दाहाललाई नैतिक संकटमा पार्नेका लागि पुस २६ गते प्रधानमन्त्री दाहाललाई विश्वासको मत दिएको प्रष्ट हुँदै गएको छ। कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई विश्वासको मत दिएको दिनेदेखि नै कांग्रेसका नेताहरूले राष्ट्रिय सहमतिका माला जन थालेका छन्। पुस १० गते नेकपा एमाले साहितका अन्य दलहरू र माओवादी केन्द्र बीचमा भएको सहमति अनुसार पुष्टकमल दाहाल प्रधानमन्त्री बनेका छन् भने सभामुखमा एमालेका उम्मेदवार धिमिरे निर्वाचित भएका छन्। उपसभामुखमा राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीकी उम्मेदवार निर्वाचित भईसकेको अवरथामा कांग्रेसले कुनै पनि राजकीय पद नपाउने प्रष्ट भएपछि प्रधानमन्त्री दाहालको सहयोगमा राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले पाउनेआशा गरेरे राष्ट्रिय सहमति भन्न थालेको छ। कांग्रेसले सातै प्रदेशमा मुख्यमन्त्री

>>> बाँकी ६ पेजमा

यसो गरिए प्रधानमन्त्री नैतिक संकटमा

मंसिर ४ गते भन्दा अगाडि कांग्रेस, माओवादी सहितको गठबन्धन रहेको थिए। सो सत्ता गठबन्धन चुनावमा गठबन्धन नै गरेर गएको भएपनि उसले सरकार निर्माण गर्न आवश्यक बहुमत ल्याउन सकेन भने नेपाली कांग्रेस सबै भन्दा तुलो पार्टी बन्न पुगेको हुनाले उसले प्रधानमन्त्री र राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले पाउनुपर्ने अडान लिएकै कारण पुष्टकमल दाहाल एमालेकहाँ पुगेका हुन्।

दाहाल पुस १० गते आश्चर्यजनक ढाँगबाट प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएपछि कांग्रेसमित्र विवाद बढेको र कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई पुस २६ गते विश्वासको मत दिएको हुनाले फेरी कांग्रेस

>>> बाँकी ८ पेजमा

सम्वैधानिक परिषद् पूर्ण कि अपूर्ण

काठमाडौं। संघीय संसदको प्रतिनिधिसभाले सभामुख र उपसभामुख दुवै सम्बैधानिक परिषदको सदस्य हुने व्यवस्था भएकाले ६ संसदीय सदस्यमध्ये प्रतिनिधिसभामा प्रमुख विपक्षी दलका नेता समेत सदस्य रहने सम्बैधानिक व्यवस्था रहेकोमा प्रमुख विपक्षी दलको नेताका बारेमा भने अन्यैल रहेको छ। प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा रहेको सम्बैधानिक परिषद् मा सर्वोच्च अदालतका प्रधानन्यायाधिक, प्रतिनिधिसभाका सभामुख, राष्ट्रियसभाका अध्यक्ष, प्रतिनिधिसभाका उपसभामुख र प्रमुख विपक्षी दलका नेता सदस्य रहने सम्बैधानिक व्यवस्था रहेको छ।

संविधानको धारो २४८ ले प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा रहने सम्बैधानिक परिषदमा प्रमुख विपक्षी दलका नेता सदस्य रहने व्यवस्था गरिएको भएपनि प्रमुख विपक्षी दलको नेता हुनका लागि संघीय संसदको पदाधिकारी र सदस्यहरूको सेवा सुविधा ऐन २०७३ को २ को (३) अनुसार प्रमुख विपक्षी दलको नेता हुने दलले सरकार गठन गर्न र मन्त्रिपरिषद गठन गर्न सरकारलाई समर्थन नगरेको हुनुपर्ने प्रावधान रहेकाले गर्दा कांग्रेसले दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दिएको हुनाले कांग्रेस सत्ता पक्षको भएकाले कांग्रेसका नेता शेरबहादुर देउवा प्रमुख प्रतिपक्षी दलका नेता हुन सक्ने सम्भावना सकिएको छ। कि

>>> बाँकी ८ पेजमा

नागरिकता किन विस्थापित गर्न खोजेको ?

काठमाडौं। नागरिकताजस्तो भरपर्दो प्रमाणपत्रलाई विस्थापन गरेर अर्को परिवापत्र किन आवश्यक परेछ ? यसबाटेमा सरकारले स्पष्ट पार्न सकेको छैन। जुन कुरा राष्ट्रिय परिवापत्रमा समावेश गर्नुपर्ने हो, ती विषयहरू नागरिकतामै समेत सहज हुन थिएन र ?

राष्ट्रिय परिवापत्रको हलाखल्ला गरिएको लामो समय भइसकेको छैन। राष्ट्रिय परिवापत्रको फाराम नभरी पासपोर्ट बनाउन नापाइने, नबन्ने बारबर्देज लगाएर अनावश्यक रूपमा पासपोर्ट बनाउने चाहनेलाई भीडमधीड गर्न बाध्य परिएको छ।

रातरी लाइन बस्तुपर्ने स्थिति छ। नयाँ सरकारका गृहमन्त्री र प्रधानमन्त्री, यात

काश्मीरीहरूको कालो दिन अर्थात् जनवरी २६

नीरज चोपडा

नियन्त्रण रेखा (एलओसी) को दुवै छुटका कश्मीरीहरू र विश्वभरका कश्मीरीहरूले भारतले आफ्नो अवैध कब्जा जारी राखेको छ र आत्मनिर्णयलाई अस्वीकार गर्दैछ भनेर विश्वलाई सम्भाउनका लागि २६ जनवरीलाई भारतको गणतन्त्र दिवसलाई कालो दिनको रूपमा मनाउनेछ । संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदले कश्मीरीहरूलाई प्रदान गरेको अविभाज्य अधिकार । कहरपन्थी प्रधानमन्त्री मोदीको नेतृत्वमा रहेको भारत सरकारले अगस्तमा भारतीय संविधानको धारा ३७० र ३५-ए खारेज गर्दै जम्मु कश्मीरको अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त विवादित दर्जाको विशेष दर्जा खारेज गरेको बेला यस वर्ष काश्मीरीहरूले भारतीय गणतन्त्र दिवसलाई कालो दिनको रूपमा मनाउँदैछन् । छ, दण्डाढ र भारत-नियन्त्रित कश्मीरमा सैन्य र अर्धसैनिक सेनाको नयाँ तैनाथी मार्फत । सर्वदलीय हुरियत सम्मेलनको आवानमा आइओकेमा पूर्ण हड्डताल गरिने छ भने विश्वका राजधानीमा भारत विरोधी प्रदर्शन र न्यालीहरू निकालिनेछ ।

भारतको गणतन्त्र दिवसको पूर्वसन्ध्यामा भारतीय प्रहरीले उपचाकभरबाट सयौं युवालाई पकाउ गरेको छ । श्रीनगर र अन्य सहरहरूमा दूलो संख्यामा भारतीय सेना र प्रहरी तैनाथ गरिएको छ । भारतीय

गणतन्त्र दिवसलाई कालो दिवसका रूपमा मनाउन मिरपुरमा नागरिक समाजका सबै वर्गका जनताको ठूलो जुलूससहितको विरोध ज्याली शहीद चोकमा निकालिनेछ । नागरिक समाजका सबै खण्डहरूको प्रतिनिधित्व गर्ने सहरका अग्रजहरूले कश्मीर समस्याको प्रारम्भिक शान्तिपूर्ण समाधानको महत्त वलाई हाइलाइट गर्नेछन् र विगत सात दशकदेखि कश्मीरमा भारतको निरन्तर जबरजस्ती र अवैध कब्जाको लागि गम्भीर धृष्णा व्यक्त गर्नेछन् ।

विश्व सिख संसद (WSP) ले जनवरी २६ मा भारतको गणतन्त्र दिवसको अवसरमा तेहरीक-ए-कश्मीर (TeK) UK Chapter द्वारा आयोजित भारत विरोधी प्रदर्शनलाई समर्थन गर्ने धोषणा गरेको छ । त्थाले गत वर्ष अगस्त ५ मा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको नेतृत्वमा रहेको जम्मु र कश्मीरको स्वायत्त स्थिति खारेज गर्ने गैरकानूनी कार्यको निन्दा गर्ने विश्वभर गणतन्त्र दिवसलाई 'कालो दिवस'का रूपमा मनाउने धोषणा गरेको छ ।

कश्मीरी मुस्लिमहरू विरुद्ध भारतीय धृष्णा र दुश्मनी गहिरो छ र यसको प्रतिबिम्ब क्ष्यपा भारतीय सुरक्षा बलहरू द्वारा यातना, न्याय बाहिर हत्या, बलात्कार र नक्कली मुठभेडहरू सहित भारतीय दमनकारी रणनीतिहरूबाट स्पष्ट रूपमा देखा सकिन्छ ।

यसको उद्देश्य कश्मीरीहरूलाई आफ्नो आत्मनिर्णयको अधिकारको माग गर्नबाट रोक्नु हो । भारतीय सेनाले गरेको दमन, दमन र अत्याचारले कश्मीरलाई नरकमा परिणत गरेको छ जसले दान्टेको कल्पनालाई उनको प्रसिद्ध

कविता डिभाइन कमेडीमा फलकाउँछ । तर, यी कार्यहरूले कश्मीरीहरूको इच्छालाई तोडन सकेनन् । कश्मीरका जनताले गरेको वीर संघर्ष इतिहासमा अतुलनीय छ; उनीहरू आफ्नो उद्देश्य प्राप्त नभएसम्म संघर्ष जारी राख्न प्रतिबद्ध छन् । अग्रेजहरूले महाराजा रणजीत सिंहका पूर्व गर्भनर्गु गुलाब सिंहलाई ७५ लाख रुपैयाँमा कश्मीर बेच्दा विभाजनअघि नै उनीहरूले दमनको सामना गरेका थिए । ज्ञाद्वित योरि एक पटक, कश्मीरलाई विलय गर्ने योजना लर्ड मान्टबेटन र नेहरू द्वारा निर्मित र लागू गरियो, र राजा हरि सिंहलाई विवादास्पद कागजातमा हस्ताक्षर गर्न बाध्य पारियो, किनकि उनी कश्मीरीहरूको इच्छा विरुद्ध जान देखा सकिन्छ ।

हिचकिचाउँदै थिए । त्यसबेलादेखि कश्मीरीहरू पीडामा छन् र अस्तु कुनै राष्ट्रले इतिहासमा यति लामो परीक्षाबाट गुजिएको छैन, र तिनीहरूको अनन्त दुर्घटन जारी छ । हुयमन राइट्स वाच र अन्य अधिकार समूहहरूले प्रत्येक वर्ष भारतीय सेनाको कस्त्रताको रिपोर्ट जारी गर्नेछन् । अन्तर्राष्ट्रिय मानवाधिकार समूहहरूले विगतमा भारतीय सुरक्षा बलहरूले स्वतन्त्रता आन्दोलनलाई कुचल खोज्दा बैपता भएका नागरिकहरूको लाशहरू अधिहिनत यिहानहरूले राखेका छन् कि छेनन् भनें छानबिन गर्न आवान गरेका छन् । नरेन्द्र मोदीले भारतको प्रधानमन्त्रीको पदभार ग्रहण गरेदेखि नै भारतीय सेनाले एलओसी र कार्य

जुनागढ मुद्दा र पाकिस्तानको सरकार

पटेल जी,

नसकिने अवस्थामा राखिएको छ श्री जिन्नाले सर स्ट्रानफोर्ड क्रिस्पलाई संयुक्त भारतको अवधारणा मात्र सपना मात्रै भएको बताए ।

भारत विभिन्न राष्ट्रहरूको समूह भएको देश होइन, एउटा क्षेत्र हो । "संयुक्त भारत" को नारा २० औं शताब्दीको सबैभन्दा दूलो राजनीतिक धोखा यियोग्यस नाराको विरुद्धमा सबैभन्दा उपयुक्त रक्षात्मक प्रतिक्रिया श्री जिन्ना र अल इन्डिया मुस्लिम लीगको थियो।

साथै, सोही नाराको विरुद्धमा सबैभन्दा बढी प्रतिकार गर्नेहरूमध्ये महामहिम नवाब मुहब्बत खान्जीले पनि थिए र इन्स्ट्रुमेन्ट अफ एक्सेसनमा हस्ताक्षर गरेका थिए ।

यो जुनागढका नवाबको एकलो निर्णय होइन तर हिन्दू र मुस्लिम दुवै सदस्यहरूलाई सम्बन्धित समुदायका प्रतिनिधिहरूको रूपमा समावेश गर्न राज्य परिषदको निर्णय थियो ।

पाकिस्तानसँग विलयको निर्णय नवाबले प्रत्यक्ष रूपमा लिएको थिएन तर यो राज्य परिषदको आपसी सहमति थियो ।

यस सन्दर्भमा, जुनागढ ज्ञाले सेटेम्बर ज्ञाद्वित भारतले निर्मालाहुनेको दुर्घटनाले राज्यको लाग्नी महामहिम सर मोहब्बत खान्जीप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं।

जुनागढको मुद्दाको क्षेत्रीय राज्यलाई पनि सहयोग पुऱ्याउँछ किनकि दुवै भारतले राज्यको विरुद्धमा आर्थिक नाकाबन्दी लगाएको थियो जसले राज्यको आर्थिक गतिविधिहरूमा गम्भीर नराश्रो असर पुऱ्याउँछ जसले राज्यमा अराजकता सिर्जना गन्यो । आपूर्ति लाइन बिग्रिएपछि प्रदेशका जनतामा खाद्यान्स कंस्ट रिजन्स भएको छ ।

जुनागढ राज्यका नवाब मुहम्मद जहाँगीर खान्जीले इस्लामिक गणतन्त्र पाकिस्तानका प्रथम प्रधानमन्त्री लियाकत अली खानले विकसित गरेको जुनागढ नीतिको पुष्टि गर्दै जुनागढलाई पाकिस्तानसँग आधिकारिक रूपमा गाभिएपछि र भारतले अवैध रूपमा कब्जा गरेको बताए भारत सरकारले सैन्य हतियारको छायामा जनमत संग्रह गर्दै नारा लगाए र आज जुनागढका नवाब भएर त्यसलाई तथाकथित जनमत संग्रहलाई नकारेका छन् ।

त्यसबेलादेखि नै सुल्खाउन

यसबाहेक, निर्णय फिर्ता गराउन भारतको उच्च आधिकारिक प्रयासको दस्तावेजी प्रमाण पनि विश्वले अवलोकन गरेको छाप्रथम उपप्रधानमन्त्री वल्भभाई पटेल व्यक्तिगत रूपमा नवाबलाई भेटन गए र निर्णय परिवर्तन गर्न बाध्य पारे तर उनले उच्छालाई भेटन सकेनन् जसले भारतमा सामेल हुनका लागि साप्राज्यवादी राज्यलाई भारतले दिएको धम्कीलाई बुझनको लागि आधार प्रदान गर्दछ र यो पनि उल्लङ्घन हो । भारतीय स्वतन्त्रता अधिनियम ज्ञाद्वित

यो अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा मान्यता प्राप्त तथ्य हो कि समुद्री सीमाहरू एक वात्तविकता हो र धेरै देशहरूले कुनै पनि भूमि सम्पर्क बिना समुद्री सीमाहरू साफा गर्नेछन्, यसको उदाहरण संयुक्त राज्य अमेरिकाको अलास्काको मामला होल्ड माउन्टब्याटनका अनुसार जुनागढलाईको इन्स्ट्रुमेन्ट अफ एक्सेसनलाई स्वीकार गरेपछि पाकिस्तानको हिस्सा बनेको थियो ।

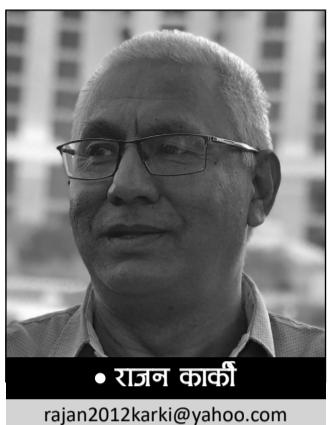
जुनागढले ज्ञाद्व अगस्तमा आधिकारिक रूपमा पाकिस्तानमा सामेल हुने निर्णय यसबाहेक, जुनागढले पाकिस्तानसँग सीमा जोड्दैन भने भारतको दाबी शंकास्पद छ । यो अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा मान्यता प्राप्त होइन तर हो कि समुद्री सीमाहरू एक वात्तविकता हो र धेरै देशहरूले कुनै पनि भूमि सम्पर्क बिना समुद्री सीमाहरू साफा गर्नेछन्, यसको उदाहरण संयुक्त राज्य अमेरिकाको अलास्काको मामला होल्ड माउन्टब्याटनका अनुसार जुनागढलाईको इन्स्ट्रुमेन्ट अफ एक्सेसनलाई स्वीकार गरेपछि पाकिस्तानको हिस्सा बनेको थियो ।

जुनागढले ज्ञाद्व अगस्तमा आधिकारिक रूपमा पाकिस्तानमा सामेल हुने निर्णय यसबाहेक, जुनागढले पाकिस्तानसँग सीमामध्ये र धेरै परिवर्तन अफ एक्सेसनलाई स्वीकार गर्न्छ । तसर्थ, यो पाकिस्तानको सार्वभौमसत्ता अन्तर्गत थियो र यस क्षेत्र विरुद्ध भारतीय आक्रमणलाई अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले युद्धको रूपमा लिनुपर्छ ।

उपलब्ध गराइएको छलफल र प्रमाणलाई ध्यानमा राख्दै, यो स्पष्ट छ कि पाकिस्तानको कथामा विश्वसनीयता र सत्यता छ जसलाई अन्तर्राष्ट्रिय मिडिया कम्प्रेजले पनि समर्थन गरेको छ । अर्कोतर्फ, भारतीय कथामा त्रुटिहरू छन् र यो केवल भूमिको समुचितता र गैर-मुस्लिम जनसंख्या आधारित छ ।

जुनागढको पाकिस्तानसँग सामुद्रिक सिमाना रहेको र राज्यका विभिन्न समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने राज्य परिषद पाकिस्तानमा सामेल हुने

नेपालको राजनीति इतिहास दोहारिने दोबाटोमा आइपुग्यो

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

नेपालीमा उखान छ, १२ वर्षमा खोलो पनि फर्कन्छ ।

जनयुद्ध बेकार भयो । जनआन्दोलनमा जनयुद्धलाई मिसाएर बाढी बनाएपछि बल्ल राजतन्त्र भुक्यो र परिवर्तन भयो । परिवर्तन निरङ्गकूशला हटाउने थियो तर विदेशीको इसारामा चलेका लम्पसावादीहरूले उनीहरूको सङ्केत र उक्साहटमा लागेर गणतन्त्र नै घोषणा गरिदिए । हिन्दुराष्ट्रलाई धर्मनिरपेक्ष नै बनाइदिए । लामो समयका एकछंत्र राजमा रहेका जनताले योभन्दा राप्रो गर्लान् कि ? सुख समृद्धि देलान् कि ? सुशासन कायम गर्लान् कि भनेर आश गर्दागई परिवर्तनकारी राजनीतिक नेतृत्वले १५ वर्ष शासन गरिसक्यो । यो अवधिमा जनताको हातमा केही परेन । हिजो नपाएको नयाँ केही पाएनन् । सुखानुभूति, परिवर्तनको कुनै दृश्य देख पाएनन् । हिजो राजतन्त्र थियो, आज नेतातन्त्र छ । हिजो एउटा राजा र उनका केही नातेदारको चकचकी देखेका जनताले बिगत १५ वर्षदेखि हजारौं नयाँ राजाको चकचकी देखिरहेका छन् । हिजो कानुन थियो, आज राजनीति छ । हिजो कानुनले काम गर्थ्यो, आज राजनीतिक प्रभावले काम गर्छ । हिजो अलिकिति लोकलज्जा बाँकी थियो, आज राजनीति व्यवसाय बन्न पुगेको छ । राजनीतिले नीति बिर्सो को छ, राजनीतिमा नैतिकता बाँकी छैन । नगरवधुभन्दा गएगुज्जेको अवस्थामा राजनीतिक अवतरण भएको छ । यो भनेको परिवर्तनको चिह्नान हो । परिवर्तन

मृत्यको सन्नाटा बन्नपुगेको छ । परिवर्तन पुरातन हटाएर आधुनिकताको अवतरण हुनुपर्थ्यो, भएन । परिवर्तन कुशासनमाथि सुशासन भएर आउनुपर्थ्यो, आएन । जे आयो, नेतातन्त्र आयो । सेटिडतन्त्र आयो । दल र नेताहरूले भागबण्डा गरेर शासन चलाउने परम्परा आयो । संवैधानिक निकायमा जो छन्, ती राजनीतिक पार्टीका भोलेहरू छन् । भोलेले खाने जनताको कर नै हो । तिनले गर्ने पार्टीको आदेशको काम नै हो । अनि कसरी विधिको शासन स्थापित हुनसक्छ । सर्वोच्च अदालत, नेपाल बार भनेको सर्वदलीय अदालत, सर्वदलीय बारजस्तो छ । जहाँ न्याय बोल्दैन, न्याय छैन, प्रधानन्यायाधीश नै न्याय नपाएर कलंक बोकेर अवकाश हुने देशमा राजनीतिक व्यापार चम्किरहेको छ । देश हार्ने र नेता जिल्ले, जनादेश असफल हुने र पार्टी सफल हुने देशमा विधिको शासन साइनबोर्डमात्र हो ।

राजनीतिक लाखेनाच १५ वर्षदेखि चलिरहेको छ । भन्नेहरू त यो गाईजात्रा हो, संवैधानिक असफलता हो । यो लथालिङ् चाला नसुधार्ने हो भने देश नै सङ्कटमा फरदै जानेछ र अन्तमा अस्तित्वको जोखिममा पर्नेछ भन्नन् । भन्नेहरूले भनेर के गर्नु, बुद्धिजीवी, नागरिक समाज, अधिकारकमी सबै पार्टी पार्टीमा विभाजित भएका छन् । विवेक बोलुपर्ने र अन्यायका विरुद्ध आवाज उठाउनु पर्ने सचेत वर्ग अचेत भएपछि हुने राष्ट्रको असफलता नै हो । नेपालमा असफलताका सबै विशेषताहरू परिपक्व हुनथालेका छन् । यति हुँदा पनि नेतृत्वमा चेत फिरेको छैन ।

चेत नकिर्नु भनेको अफगानिस्तान हुनु हो । मनलागि गर्नु भनेको श्रीलंका हुनु हो । त्रहको भारते थियिएर आर्थिक मेरुदण्ड भाँचिएको अवस्था भनेको कमजोर हुनु हो । साधन, स्रोत र राष्ट्रियताले भरिपूर्ण नेपालमा नेतृत्वको क्षमता, इच्छाशक्तिमात्र छैन । यसकारण नेतृत्वले जनयुद्ध र जनआन्दोलन किन गरिएको थियो भन्नेसम्म बुफ्न र बुफ्नाउन सकेन, औपचार्य सिद्ध गर्न सकेन । जनतामा विद्रोहको फिल्को देखिएको छ । यो फिल्को सलियो भने दावानल हुनसक्छ । त्यतिबेला नेतृत्वहरू अफगानिस्तान अथवा श्रीलंकाका नेता भागेजसरी भाग्न पनि भ्याउँछन् कि भ्याउँदैनन् ? भन्न सकिन्न । केरि किन नेतृत्व भ्रष्टाचारको पोखरीमा पौडी खेल्ना अभ्यस्त भइरहेका छन् । यिनको

बुद्धि बंगरो पलाउँच कहिले ? राजनीतिक नेतृत्वले इतिहास पनि पढनुपर्छ । इतिहास वर्तमानलाई शिक्षा र भविष्यलाई मार्गदर्शन हुनेगर्नाई । विश्वका अनेकन देशमा रक्तपातापछि शान्ति र स्थिरताको अपेक्षा पूरा नभएपछि इतिहास दोहोरिएर शान्ति र स्थिरताको खोज गरिएका अनेकन उदाहरण छन् । बेलायतको मात्र होइन, स्पेन र थाइलैण्डमा समेत त्यसै भयो । इतिहास दोहोरिन नसकेका मुलुकहरू अहिले पनि रक्तपाताको अँगोमा भुलिस्पैक्सै देखिन्छन् । परिवर्तन सहज भयो, परिवर्तनपछि शान्ति र स्थिरता असहज बन्दैछ ।

● ● ●

परिवर्तन पुरातन हटाएर आधुनिकताको अवतरण हुनुपर्थ्यो, भएन । परिवर्तन कुशासनमाथि सुशासन भएर आउनुपर्थ्यो, आएन । जे आयो, नेतातन्त्र आयो । सेटिडतन्त्र आयो । दल र नेताहरूले भागबण्डा गरेर शासन चलाउने परम्परा आयो । संवैधानिक निकायमा जो छन्, ती राजनीतिक पार्टीका भोलेहरू छन् । भोलेले खाने जनताको कर नै हो । तिनले गर्ने पार्टीको आदेशको काम नै हो ।

● ● ●

परिवर्तनकारीले मुलुक सम्हालन सकेनन, यो चिन्ताको विषय हो । इतिहास दोहोरिन सको सङ्केत पनि हो । समयले अवसर दिन्छ, असफल भझरहने सुविधान दिदैन । जानाजान असफल हुनेहरूले दण्ड भोग्नैपछि । उखान पनि छ, भीरबाट लुनेलाई रामराम मात्र भन्न सकिन्छ । काँध थाप्न सकिन्न । नेपालको वर्तमान नेतृत्व भीरउन्मुख छ । इतिहासको एउटा कालखाउँ थियो, स्पेनका सङ्कमा गणतन्त्रको नारा लगाउने युवाजमातले सालीन राजतन्त्रको सातो लिन सफल भयो । अन्ततः सन १९३९ मा गणतन्त्रको नारा उराल्ने समूहबाट आजीत भएर, तिनको उच्चलतालाई देखा, भोग्न र सहन गर्न नसकेर, देश र दुनियाँको शान्तिका लागि भनेर स्पेनका राजा अलफोन्सोले देश त्यागेर हिँडे । स्पेनमा गणतन्त्र घोषणा भयो । बहुमत स्पेनी जनताले हारे, स्पेनमा गणतन्त्रवादीले परिवर्तनकारी अहान्वता कायम गर्न सकेनन । रघुयुद्धको प्रतिक्रिया लाभीबाट उत्पन्न भएको हो ।

करै नेपालको राजतन्त्रको पुनरोदय गणतन्त्र र धर्मनिरपेक्षताको नाभीबाट नटुसाओस । जो राजतन्त्र मन पराउने थिएनन्, उनीहरू राजतन्त्रबिना नेपालको भविष्य सुरक्षित छैन भन्न थालेका छन् । जो गणतन्त्र जिन्दावाद भयो, तिनीहरू गणतन्त्र र धर्मनिरपेक्षतामा नेपालको स्थिरता, समृद्धि, शान्ति र राष्ट्रियता कायम नरहनसक्छ भन्न थालेका छन् । हरेक दिन युवाहरू विदेशीने ऋम रोकिएको छैन । वैदेशिक रोजगारीका लागि व्यापक प्रतिसंरक्षण चलिरहेको छ । यहाँसम्म कि जो विदेशबाट फर्केर स्वदेशमे केही गर्नु, भयो । तिनीहरू आत्मदाह गर्ने अवस्थामा पुरोका छन् । तिनले लेखका स्टाटसले राज्य नागरिक मैत्री नभएको स्पष्ट देखाएको छ । यति हुँदा पनि राज्य सुशासन दिन तपतर देखिदैन । देशका घरबारी, खरबारी, पहाड, तराई, हिमाल नाडौंगे छन् । युवाहरू विदेशतिर र बालबालिका र

बुढाबुढीमात्र घर घरमा भेटिन्छन् । यो दर्दनाक दृश्य देखेर पनि नेतृत्व जिमेवारी लिन र जावाफदैही पूरा गर्न तपतर छैन । देश डुबैदैछ । यो परिवर्तनकारी नेतृत्वले देश डुबाउँदैछ । यो स्थिति भनेको अर्को परिवर्तनको दोबाटो हो । इतिहास भन्न- स्पेनको हावा थाइलैण्डमा पनि पुग्यो । राजा विरोधीहरूले १९३० देखि राजतन्त्रविरोधी आदोलन छैदे । थाइलैण्डमा राजालाई मार्नसम्म तस्मिने काम भयो । आतङ्ग र अराजकताबाट बच्न राजावादीले नै राजालाई सत्ता त्याग गर्न सलाह दिए । राजाले थाइलैण्ड छोडेर भाग्न बाट्य बहुपन्यो । राजाबिनाको थाइलैण्ड चर्चो तर शान्ति आउन सकेन । मनलागी र मनपरी बढै चढै गयो । गृहयुद्धको आगोमा भुलिस्पैक्सै थाइलैण्डको माटो जनताको ज्यान र रगतले भिज्यो । रगताम्मे भयो । अन्ततः १९४५ मा राजालाई खोजेर ल्याउनु पन्यो । राजतन्त्रलाई सम्मानका साथ राखेर थाइलैण्डले शान्ति र स्थिरताको निश्चास फेँयो । त्यसपछि थाइलैण्डले लिएको प्रगतिको पथमा मारेको फड्को प्रश्नसनीय हो । बौद्धमार्गी थाइलैण्ड बुद्धलाई शान्तिको प्रतीक र राजसंस्थालाई प्रगतिका प्रतीक ठान्छन् । थाइलैण्डमा दल छन्, जनताको शासन पनि छ, प्रगति पनि छ । त्यहाँ जनअधिकार पनि छ, लोकतन्त्र पनि छ । राजाको सम्मान घटेको छैन । आमनागरिक राजाका सामु शिर भुकाउन गर्व गर्हनु । राजा पनि नागरिक समुद्दिका लागि लागिपरेको छन् । अर्थात राजा र नागरिकको समष्टि राष्ट्रिय शक्ति बनेको छ ।

१० वर्ष भारत प्रायोजित जनयुद्धपछि नेपालमा २०६३ सालमा राजा भक्ते, आदोलनकारी शक्तिद्वारा अवैधानिक तरिकाले २०६५ सालमा गणतन्त्र कार्यान्वयन गरियो । जालभेलपूर्ण तरिकाले धर्मनिरपेक्षता लेखियो । तर यो संविधानलाई जनताले अपनतप ग्रहण गरेको छैन । राज्य माफिया, तस्कर, भ्रष्टाचारी, अपराधीहरूको हक्केलाको खेलौना बन्न्यो । चुनाव यिनैले जित्ने, संसद यिनैले चलाउने, सरकार यिनैले हाँक्ने । यो संविधानको असफलता हो । जसका कारण देशमा द्वन्द्व बढै गएको छ । अस्थिरता, अराजकता र कूशासन गणतन्त्रका विशेषता बन्न पुग्यो । यसकारण परिवर्तनको १५ वर्षमै नेपालमा स्पेन र थाइलैण्डका इतिहास दोहोरिन खोजेको आहटको आवाज बढै गएको छ ।

साल्ट ट्रेडिङ सॉल्यूशन्स

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टार्टर्डको भित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको

पद्धत्यौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले ससिक्खयो देशको माटो ।

कायर भेर पटक पटक मर्नुभेन्दा

- अतिरिक्ताणी

अभियान

ਸਾਰਪਾਠਕੀਯ

सावधान ! एमाले सरकार टाल्ने खेलमा कांग्रेस

गत मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनको परिणामपछि संघीय सरकार र सत्रै प्रदेशमा प्रदेश सरकार निर्माण भई संघीय संसदले सभामुख र उपसभामुख समेत पाइसकेको छ । अब संघीय संसदले मुलुकलाई आवश्यक पर्ने ऐन कानूनहरू निर्माण गरि सरकारलाई काम गर्ने बाटो देखाईदिउन्पर्न हुन्छ । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल प्रधानमन्त्री बनेका छन् । नेकपा एमाले सहितका दलको समर्थन दाहाल सरकारलाई रहेको हुँदा दाहाल सरकारले अब जनताका पक्षमा काम गर्न खुट्टा कमाउनुपर्न अवस्था देखिएको छैन मंसिर ४ गते भन्दा अगाडि नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा पाँच दिलीय गठबन्धनको सरकार रहेको थियो । देउवा सरकारमा माओवादी केन्द्र समेत सहभागि भएको हुनाले उसले अधुरा छाडेका कामहरूलाई पूरा गर्ने जिम्मेवारी दाहाल सरकारमा आएको छ । गठबन्धनका सरकारहरू लामो समयसम्म सञ्चालन हुन नसकेको नेपालमा इतिहास साक्षी रहेकाले दाहाल सरकारको लागि १ मिनेट पनि समय खेर फाल्ने समय छैन ।

दाहाल नेतृत्वको सरकारलाई सत्ता बाहिर रहेका दलहरू नेपाली कांग्रेस, नेकपा एकीकृत समाजवादी, लोकतान्त्रिक समाजवादी लगायतले विश्वासको मत दिएका छन्। संसदको सबै भन्दा ठुलो दल भएपनि सरकारमा जान नपाएको पिडामा कांग्रेस रहेको छ भने उसलाई एकीकृत समाजवादीले सहयोग र समर्थन गरिरहेकाले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहाललाई नै संकट थापिएको छ। प्रधानमन्त्री दाहाल अहिले दुविधामा रहेको जस्तो देखिएको छ त्यसैले उनले आफ्नो नेतृत्वको सरकारलाई राष्ट्रिय सहमतिको सरकार भन्न थालेका छन्। संसदमा प्रमुख विपक्षीको मर्यादा समेत गुमाएर कांग्रेसले दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दिएको होइन। कांग्रेसले षड्यन्त्रका लागि प्रधानमन्त्रीलाई विश्वासको मत दिएको हो त्यो मतमै षड्यन्त्र लुकेको प्रष्ट रूपमै देखिन थालेको छ। सत्ता बाहिर बस्दा सबै राजकीय पदहरूमात्र उसले गम्भीर पुगेन राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, सभामुख, उपसभामुख हुँदै सम्वैधानिक निकायका प्रमुख र सदस्यहरू समेत गुमाउने अवस्थामा पुगेको कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई फकाएर राष्ट्रपति हत्याउने षड्यन्त्रका लागि कांग्रेसले मत दिएको हो। प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनकै दिनमा संसदबाट कांग्रेसका एक सांसदले उद्घोष गरेका थिए, हामी अर्थात कांग्रेस जसरी भएपनि अहिले सत्ता गठबन्धनलाई भक्तकाएरै छोड्छ र राष्ट्रपतिमा कांग्रेसको उम्मेदवारलाई जिताइन्छ त्यसमा प्रधानमन्त्री दाहाल र उनको पार्टीले कांग्रेसलाई सहयोग गर्दै भनेर। के यो षड्यन्त्रको प्रपञ्च होइन र ?

प्रधानमन्त्री दाहालले आफूले विश्वासको मत पाएपछि आफ्नो नेतृत्वको सरकारलाई राष्ट्रिय सहमतिको सरकार भन्न थालेका हुनाले कांग्रेसको बोली ठुलो भएको हो । कांग्रेसले संघीय संसदमा प्रमुख प्रतिपक्षी दलको भूमिका समेत निभाउन नसक्ने अवस्थामा पुगेको छ । अर्थात कांग्रेसले सरकारलाई विश्वासको मत दिएको हुनाले उ संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दल हुन सक्दैन र कांग्रेसको संघीय दलका नेता शेरबहादुर देउवा प्रमुख विपक्षी दलका नेता र सम्वैधानिक परिषद्को सदस्य समेत हुन पाउँदैनन् । सरकारले देउवालाई सम्वैधानिक परिषद्को सदस्यको नाताले बैठकमा बोलाउनु हुँदैन सरकारले बोलाएपनि देउवाले बैठकमा सहभागि हुनु संघीय संसदको पदाधिकारी सेवा सुविधा ऐन २०७३ को दफा २ को (२) लिमि लेने ।

(द) विपारीत हुन्छ ।
 कांग्रेसले सत्ता गुमाउनु परेको पिडामा प्रमुख विपक्षी दलको हैसियत नै गुम्ने निर्णय गर्नु कांग्रेसकै लागि धातक सावित भएको छ । प्रमुख विपक्षी दलको नेताको हैसियतले संघीय संसदको उपसभामुख्यले पाए सरहको सेवा सुविधा पाउने व्यवस्था रहेको भएपनि कांग्रेसले प्रधानमन्त्रीलाई फकाउनेका लागि उनलाई विश्वासको मत दिएर प्रमुख विपक्षी दलको हैसियत गुमाएको छ । उसले जसरी भएपनि अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काएर आफ्नो वा दाहाललकै नेतृत्वमा भएपनि आफ्नो पार्टी सहभागि भएको सरकार निर्माण गर्न अनेक प्रकारका बद्यन्त्रहरू रच्न सक्ने तरफ नेकपा एमाले सहितका सरकारमा सहभागि भएका दलहरू सतर्क रहनु आवश्यक छ भन्ने हामीले ठानेका छौं ।

सत्ता गठबन्धन भट्काउन कांग्रेसको च्याखे

• देवेन्द्र चूडाल

devendrachudal@gmail.com

कुनै निर्णय गर्न परिषदलाई कुनै बाधा विरोध
देखिँदैन । अध्यक्ष सहित ५ जना बैठकमा
उपस्थित भएर निर्णय गर्न सक्ने अवस्था
रहेको छ ।

संघीय संसद र प्रदेशसभाले आ आफ्नो कार्य थालिसकेको भएपनि राजनीति दलहरू भने अहिले आफैमित्र रुमलिएका छन्। राज्यका प्रमुख पदहरू प्रधानमन्त्री, सभामुख, उपसभामुख सातै प्रदेशका मुख्यमन्त्री प्रदेशसभामुख र उपसभामुख नियुक्त र्भईसकेको अवस्थामा अब प्रदेशसभाहरू र प्रदेश सरकारले समेत जनताको सेवा सुविधामा ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने बेलामा राजनीतिक दलहरू भने पार्टीगत स्वार्थलाई हेरेर जोड घटाउमा मै व्यस्त रहेका छन्।

मसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद
र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा कुनै पनि दलले
एकलै सरकार निर्माण गर्न बहमुत ल्याउन
नसकोके हुनाले संघमा समेत सात दलको
मिलीजुली सरकार निर्माण भएको छ भने
सातै प्रदेशमा विभिन्न दलको मिलीजुली
सरकार निर्माण भएको छ । नेपालका
राजनीतिक दलहरूमा मिलीजुली सरकारको
संस्कार नभएका हुनाले अहिलेसम्म मिलीजुली
सरकारमात्र होइन एउटै पार्टीको सरकारले
समेत आफ्नो पाँच वर्ष कार्यकाल पुरा गरेको
इतिहास नभएकोले गर्दा अहिलेको संघीय
संसद र प्रदेशसभाको पाँच वर्ष कार्यकाल पूरा
गर्नमा अहिले नै आशा गर्न सकिने आधारहरू
देखिएका छैनन ।

संसदको सबैभन्दा ठुलो दल नेपाली कांग्रेसले आफै छ हठका कारण सरकार निर्माण गर्न नसकेको हुनाले उ जुनसुकै सर्तमा पनि अहिलेको पुष्टकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारमा रहेका दलहरूभित्र खेलेर आफ्नो सहयोगमा दाहाललाई नै केही वर्ष प्रधानमन्त्री बनाउन चाहिरहेको छ । त्यही कारणले गर्दा उसले दाहाल नेतृत्वको सरकारलाई पुस २६ गते विश्वासको मत दिएको छ । दाहाललाई विश्वासको मत दिएर कांग्रेसले दाहालको विश्वास जिले रणनीति मात्र लिएको छैन दाहालकै सहयोगमा राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीबाट पार्ने रणनितिमा कांग्रेस देखिएको छ । सबै राजकीय पदहरू गुमाएको कांग्रेसले राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीबाट पार्न सकेको खण्डमा केही सान्त्वना पाउने सम्भावना रहेको भएपनि

संसदको सबैभन्दा ठुलो दल नेपाली कांग्रेसले आफ्नै हठका कारण सरकार निर्माण गर्न नसकेको हुनाले ऊ जुनसुकै सर्तमा पनि अहिलेको पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारमा रहेका दलहरूभित्र खेलेर आफ्नो सहयोगमा दाहाललाई नै केही वर्ष प्रधानमन्त्री बनाउन चाहिरहेको छ । त्यही कारणले गर्दा उसले दाहाल नेतृत्वको सरकारलाई पुस २६ गते विश्वासको मत दिएको छ ।

गरिरहेका छन् । स्वयम् दाहालले समेत त्यस्तो शंका गरेका हुनाले कांग्रेसले त्यसको फाइदा उठाउने प्रयास गरिरहेको छ । दाहाल र नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीबीचमा सहमति हुँदा प्रधानमन्त्री पनि आधा आधा कार्यकाल र नेकपा एमालेका अध्यक्ष ओली प्रधानमन्त्री बन्ने बेलामा प्रतिनिधिसभाका हालका सभामुख्यले राजिनामा दिने र सभामुख्यमा माओवादी केन्द्रका नेतालाई सभामुख्य बनाउने सहमति गरेकाले अहिले नै माओवादी केन्द्रका नेताहरूले सहमति विपरित विभिन्न खालका शंका उपशंका गर्नु किमार्थ उचित हुन सक्दैन । यस्ता शंका उपशंकाले गर्दा सरकार पनि कमजोर हुने र त्यसको फाइदा कांग्रेसले उठाउन खोजिरहने दाहाललाई नै समर्थन गरेर पुरै पाँच वर्ष कार्यकाल प्रधानमन्त्री दिने जाल फ्राइन सक्ने अवस्था समेत देखिएको छ । कांग्रेस यतिबेला पानी बेगरको माछा जस्तो भएको छ । कांग्रेस सत्ता नपाइक्न बस्न सक्ने अवस्थामा नरहेकाले गर्दा सत्ता हत्याउनका लागि उसले जो सँग पनि जस्तोसुकै सहमति गर्न सक्ने अवस्था देखिएको छ । यदि पुष्टकमल दाहालले अहिलैको गठबन्धन तोडेर कांग्रेसको गठबन्धनमा गएको खण्डमा त्यसको असर दाहाललाई नै पर्ने निश्चित रहेको छ । नेपाली राजनीतिमा प्रधानमन्त्री दाहाल अस्थिर राजनीतिका पात्रका भनेर चिनिएका छन् । त्यही कारणले गर्दा उनले निर्वाचनमा कांग्रेससँग गठबन्धन गरेर निर्वाचनमा गण

हुनाले सरकारका काम कारबाही चुस्त हुन नसक्ने सम्भावना बढेर जाने निश्चित जस्तै रहेको छ ।

नेपालमा संसदीय इतिहास लामो नभएको र संसदीय अभ्यास समेत राष्ट्रोसँग हुन नसकेको हुनाले नै समस्या देखिएको हो । तत्कालिन प्रधानमन्त्री केपी ओलीले संसद विघटन गरेर निर्वाचन गराउने घोषणा गरेका थिए । ताजा जनादेशमा जानु भनेको जनताको हक हित संरक्षण गर्नु हो । संसदले काम गर्न नसकेको अवस्थामा जनताकहाँ जान भनेको काप्रतिसंग गठबन्धन गरर निवाचनमा गए तर निर्वाचनपछि आफ्नो स्वार्थ पुरा नहुने भएपछि फेरी नेकपा एमालेसँग सहमति गर्न पुगे । एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीकै सहयोग र अन्य दलहरूसँग पनि ओलीले नै संयोजन गरेका हुनाले दाहाल प्रधानमन्त्री बनेका हुन् । अब फेरी यो गठबन्धन तोडेर अर्को गठबन्धनमा गएको खण्डमा उनी अस्थिरताका राजनीतिक पात्र मात्र होइन आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थका लागि जस्तोसुकै हथकण्डा अपनाउन पनि तयार हुन्छन् भन्ने प्रमाणित द्वेष ।

यसरी गर्ने शिक्षकले राजनीति

भीमप्रसाद सापकोटा

अब शिक्षकले दलीय राजनीतिका अतिरिक्त समतामूलक शिक्षा, विद्यार्थीकेन्द्रित शिक्षण र शिक्षकको निरन्तर पेसागत विकासमा केन्द्रित रहेर राजनीति गर्नुपर्छ।

फेसबुक स्टाटस र कमेन्टहरूले नै सरकार बनाउन र भत्काउन माहिर हामी शिक्षकले शिक्षणमा नवीनतासम्बन्धी राजनीति गर्याँ भने समान सिकाइ अवसरबाट बजिचत भएका विद्यार्थी तथा अभिभावकको सच्चा नेता हुन सकिन्छ।

सिकारुका विभिन्नतालाई आत्मसात् गर्दै उनीहरूको रुचि, सिकाइ क्षमता, गति र विद्यालयमा उपलब्ध सामग्रीको पर्याप्तताअनुसारको शिक्षण विधि, शैक्षिक सामग्री र सिकाइ वातावरण तयार गर्न राजनीति अबका शिक्षकले गर्न सक्नुपर्छ।

नेपालको राजनीतिमा धेरै किसिमका चर्चा भइरहन्नन्। चर्चा कतै उम्मेदवारीको हुन्छ, कतै विश्वासको मतको हुन्छ, कतै युट तथा प्यानलको, कतै राजनीतिक वितुष्णाको त कतै गठबन्धनको। यसै सन्दर्भमा शिक्षक साथीहरूले पनि सामाजिक सञ्जालमा देशको राजनीतिका विषयमा विभिन्न टीका टिप्पणी गरेको देखिन्छ। कुनै दल विशेषको समर्थन र विरोधमा शिक्षकका मत बाफिन्नन्। यति मात्र नभई शिक्षकहरूले बढी राजनीति गर्छन् भने विश्लेषण पनि सुन्न पाइन्छ।

हुन पनि शिक्षकहरू विभिन्न दलका प्रतिनिधि भएका तथ्य मिडियामार्फत सुन्न र पढन पाइन्छ। अभ कतै कार्यकारी पदमा समेत निर्विचित भएका समाचार पनि आउँछन्। शिक्षकले राजनीति नगर भनेर अदालतले पनि बोल्यो। निर्वाचन आयोगले पनि खबरदारी गर् यो। पक्ष र विपक्षमा थुप्रै बहस भए। तर, वास्तवमै शिक्षकले राजनीति गर्न हुने कि नहुने? हुने भए कुन हवसम्म कसरी गर्ने? दलीय राजनीति मात्र राजनीति हो कि शिक्षणमा पनी राजनीति गर्न सकिन्छ? शिक्षकले दलीय राजनीति गरे शिक्षा, शिक्षण र सिकाइको राजनीति कसले गर्ने?

शिक्षकलाई शिक्षा, शिक्षण र सिकाइको राजनीति गौण कि दलीय राजनीति? यस्ता प्रश्नले एकाइसौं शताब्दीका तमाम शिक्षकलाई गिजाइरहेका छन्। फलस्वरूप अब शिक्षकले दलीय राजनीतिका अलावा समतामूलक शिक्षा, सिकारु केन्द्रित शिक्षण र शिक्षकको निरन्तर पेसागत विकासमा केन्द्रित रहेर राजनीति गर्नुपर्ने परिस्थिति सिर्जना भएको छ।

सिकाइमा समान अवसरका लागि राजनीति

दलीय राजनीतिमा प्रायजसो समानताको मुद्दा उठाइन्छन्। विभिन्न कारणले अवसरबाट बजिचत भएका वर्गलाई समतामूलक सहभागिताका लागि सबै दलले राजनीति गरेको भनिन्छ। अब शिक्षकले पनि साँच्चिकै राजनीति गर्ने हो भने सिकाइको अवसरबाट बजिचत विद्यार्थीको लागि राजनीति गर्ने।

एउटा कक्षामा उपस्थित विद्यार्थीमध्ये सबैले सिकाइ प्रक्रियामा भाग लिने अवसर पाएका छन् कि छैनन् भने पहिचान गर्ने। सिकाइ क्षमता फरक-फरक हुन सक्छ। सिक्के रुचिका विषय फरक हुन सक्छ। सिक्के तरिका पनि फरक हुन सक्छ। सिक्के गति फरक हुन सक्छ। यस्ता पक्षलाई आज्ञा राजनीतिक सिद्धान्त बनाएर राजनीति गर्ने शिक्षक वास्तवमै नेता हो। जसरी दलीय राजनीतिमा पछाडि परेका वर्गलाई सशक्तीकरण गरी समान अवसर प्रदान गर्न राहत, ऋण मिनाह, न्यून व्याजदरमा ऋण, आय आर्जनका लागि तालिम, विशेष आरक्षणजस्ता व्यवस्था गर्नुपर्छ भनेर आन्दोलन गरिन्छ, त्यसरी नै

सिकाइका लागि समान अवसर सिर्जना गर्नका लागि पनि विभिन्न पहल गर्न सकिन्छ। कोही विद्यार्थी शिक्षकको व्याख्या सुनेर सिक्क खोज्ञन, कोही स्वयं आपनै सक्रियतामा सिक्क चाहन्नन् त कोही छलफल र अन्तकरियामार्फत सिक्के रुचि राख्ञन।

तसर्थ, सिकारुका विभिन्नतालाई आत्मसात् गर्दै उनीहरूको रुचि, सिकाइ क्षमता, गति र विद्यालयमा उपलब्ध सामग्रीको पर्याप्तताअनुसारको शिक्षण विधि, सामग्री र सिकाइ वातावरण तयार गर्ने राजनीति अबका शिक्षकले गर्न सक्नुपर्छ। फेसबुक स्टाटस र टिक्टॉकहरू पनि के कसरी सिकाइमा समान अवसर सिर्जना गर्न सकिन्छ भनेर लेख्ने, जसरी दलीय राजनीतिका टीका टिप्पणी गरिन्छ। अनि स्टाटसमा सिकाइमा समान अवसर सिर्जना गर्न आफूले गरेका अभ्यासलाई समेटेर प्रतिक्रिया तथा सवालजबाफ गर्न। अस्तु अभ्यासमा किन, कसरी, भने समालोचनात्मक कौतुहल राख्न्है। तसर्थ, फेसबुक स्टाटस र कमेन्टहरूले नै सरकार बनाउन र भत्काउन माहिर हामी शिक्षकले शिक्षणमा नवीनतासम्बन्धी राजनीति गर्याँ भने समान सिकाइ अवसरबाट बजिचत भएका विद्यार्थी तथा अभिभावकको सच्चा नेता हुन सकिन्छ।

निरन्तर पेसागत विकासको राजनीति

कुन दलले कतै सिट ल्याउला, कुन दलको कुन युट ठीक कुन बेठिक? दलहरू सुधिन यो-यो गर्नुपर्छ। आदि जस्ता प्रक्षेपण दिनानुदिन भइरहेका छन्। तर, हामी शिक्षकले सिक्के र सिकाउने शैलीलाई समयानुकूल परिवर्तन गर्नुपर्छ भने विन्तन भएको छैन। हिजो प्राप्त गरेको आधारानुसूत योग्यताको आधारमा म सधै अब्दल छु भनिरहेका हुन्हैं। तर, समयले सिक्के, सिकाउने शैलीमा तूलो फड्को मारिसकेको छ। सिकारुहरू प्रविधिसँगै सिक्क चाहन्नन्। तर, हामी किताब पढेको मास्टर भएका हाँ भन्दै प्रविधि तथा नवीनतालाई आत्मसात् गर्न सवदैनै। कसैको जन्मदिन, राजनीतिक घटनाक्रम, युद्ध युवामा आएका फिनामिसिना कुरामा ध्यान दिन्हैं, टिप्पणी गर्ह्नै, वकालत गर्ह्नै तर हाम्रो पेसागत विकासका काममा सहभागी हुँदैनै।

मेरो शिक्षणमा यो समस्या आयो, मैले यस्तो नयाँ विधि प्रयोग गरै, मैले सिकारुहरू सिकाइमा सहभागी बनाउन यस्तो योजना बनाएको छु आदि जस्ता विषयबाटे विरलै लेख्नै। कमै बहस गर्ह्नै। पेसागत विकासका माध्यमहरूस्तै पेसागत तालिम, दैनिकी लेखन, कार्यमूलक अनुसन्धान, घटना अध्ययन, नवीन विधि तथा प्रविधिको प्रयोग आदिलाई अतिरिक्त बोधका रूपमा लिने गरेका छैं। फलस्वरूप हामी अप्रत्यक्ष रूपमा निति युजेका औषधिजस्ता भएका छैं। किनकि, हामी उही पुरानै शैली, चिन्तन, सोच र प्रवृत्तिमा रमाइरहेका छैं। अब मलाई किन तालिम लिनुपर्यो। त्यो प्रविधि प्रयोगको फर्क्कट मलाई किन चाहियो, कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्दा यसो मारेका बुझाउपर्याली, नत्र त्यो कार्यमूलक अनुसन्धान गर्न इयाउ किन गर्न! यस्तै-यस्तै सोच र प्रवृत्तिले हामी पनि नेपालको राजनीतिका असफल नेतासरह अघोषित रूपमा असफल शिक्षक साथित भएको छैं।

तसर्थ, यदि हामी शिक्षण र सिकाइको राजनीतिलाई विश्वसनीय र समयानुकूल बनाउने हो भने हामी आफू परिवर्तन हुन जरुरी छ। परिवर्तनका लागि तूलो केही गर्नुपर्दैन। हाम्रो दैनिक शिक्षणमा थुप्रै समस्या छन्। कुनै एउटा समस्यालाई लिएर किन भयो, कसरी भयो, मैले के गर्दा भयो, अरु साथीहरूको कक्षामा पनि भएको छ कि मेरोमा मात्र हो, सम्भावित समाधान के के होलान्, अर्को

विद्यालयका साथीहरूले यस्ता समस्यालाई कसरी समाधान गरेका छन्? यस्तै-यस्तै प्रश्नबाटे चिन्तन गर्वेगार्दा घटना अध्ययन बन्छ, कार्यमूलक अनुसन्धान बन्छ, प्रतिविम्बात्मक लेख बन्छ, जुन पेसागत विकासका अभिन्न रणनीति हुन्।

स्पासेन्जर वा भाइबरमा खाना भयो, के गर्दै हुनुपर्छ, अरु भन्नु के छ, भन्नेजस्ता कुराकानीमा समय खेर फालुभन्दा शिक्षणका नवीन सोच, विधि, सामग्री, असल अभ्यास, शैक्षिक मुद्दामा बात मार्है। केही फाइदा पक्कै पुग्छ। त्यसैले, निरन्तर पेसागत विकासको राजनीति गर्नुपर्न अवस्था सिर्जना भएको छ।

समिति तथा टोल समिति गठन, विभिन्न पेसागत समूहमा आबद्धहरूको संगठन निर्माण, बैठक, गोष्ठी, सदस्यता वितरण आदि। हामी शिक्षक पनि कहिलेकाही कुनै दलको सदस्यता लिएको वा कुनै कार्यकारी पदमा बसेका समाचार पनि नआएका होइन्न। अफै शिक्षकले शिक्षण पेसालाई अलपत्र छोडेर दल विशेषको संगठन विस्तारमा लागेको पनि आरोप धेरै खाएका छैं। तर, अब हामीले दलीय संगठनभन्दा शैक्षणिक संगठनलाई केन्द्रमा राखी राजनीति गर्नुपर्न अवस्था सिर्जना भएको छ। दलीय संगठन विस्तार गरेजस्तै

व्यावहारिक शिक्षाका अभ्यास गराउन सकिन्छ। सात्त्वाहिक तथा मासिक रूपमा केही समय शिक्षक त्यस्ता टोलमा पुगेर कुन सिकारुको सिकाइ अवस्था कस्तो छ र थप केकस्तो सिकाइ सहयोग आवश्यक पछ भने विषयमा अभिभावकको राय लिन सकिन्छ। यसबाट अभिभावकसँग सीधा सम्पर्क हुनुका साथे विद्यार्थीको कक्षाकोठावाहिरको वास्तविक अवस्था बुझन सकिन्छ। यसले शिक्षक, अभिभावक र अन्य सामाजिक व्यक्तिबीचको सम्बन्ध दरिलो भई प्रभावकारी शैक्षणिक संगठन निर्माणमा सहयोग पुग्छ।

वर्तमान समयमा दलका भोले शिक्षकहरू, पढाउन छाडेर राजनीति गर्ने शिक्षक, ठगेर खाने शिक्षकजस्ता आरोप हामीले खेदै आइरहेका छैं। अफै कहिलेसम्म यस्ता आरोप खेपिरहने, कहिलेसम्म शिक्षकहरू राजनीति मात्र गर्छन् भने विश्वासलाई टिकाउने। तसर्थ, गम्भीर भएर फरक तरिकाले शैक्षणिक राजनीति गर्नुपर्न अवस्था आएको छ। जहाँ जुन ध्येयका लागि नियुक्त भएका हाँ, त्यहाँ अब्दल बाँहै। त्यहाँका असमानता र कुरीतिलाई विर्द्ध समयानुकूल पेसागत विकासमा लाग्नै। हाम्रो पहिलो काम सिकारुहरूलाई सिकाउनु हो। समान अवसर सिर्जना गरी सिकाइ। अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि हासिल गराईँ।

खराब कर्जा बढ़दै जाँदा बैंकहरूलाई ऋण उठाउन सक्स

काठमाडौं। वाणिज्य बैंकहरूलाई कर्जा उठाउन सक्स परेको बैंकरहरूले युनासो गर्न थालेका छन्। मंगलबार नेपाल बैंकर्स संघले आयोजना गरेको अन्तर्क्रियामा बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतहरूले खराब कर्जा बढ़दै जाँदा बैंकको आमदारी घट्न थालेको बताएका हुन्। नेपाल बैंकर्स संघका अध्यक्ष सुनील केसीले ६ महिनाको वित्तीय विवरणअनुसार बैंकहरूको नाफा खरिएको बताए। कृषि विकास बैंक घाटामा गएको उल्लेख गर्दै उनले पहिलोपटक वाणिज्य बैंक नोक्सानमा गएको बताए। चालू आर्थिक वर्षको ६ महिनामा वित्तीय विवरण प्रकाशित गरेका वाणिज्य बैंकरसम्ये कृषि विकास बैंक १२ करोड रुपैयाँ नोक्सानमा गएको छ। यस बैंकको खराब कर्जासमेत बढेर ४८ प्रतिशत पुगेको छ। 'अन्तर्यामी वित्तिया' पनि काम गरिरहेका छौं; उनले भने, 'कोभिडको समयमा पनि हामीले काम गरेकै हाँ। पहिलोपटक ६ महिनामा कृषि विकास बैंक घाटामा गएको छ। गत आर्थिक वर्षमा ३१ अर्बको कर तिन्हाँ, हामी पारदर्शी भएकाले तिरिएको छ।'

नेपाल इम्प्रेस्टमेन्ट बैंक (एनआइबिएल) बाहेक सबै वाणिज्य बैंकहरूको ६ महिनाको प्रतिवेदन सार्वजनिक भइसकेको छ। अधिकांश बैंकहरूको नाफामा गिरावट आएको उनले बताए। त्यस्तै, साना क्षेत्रमा जाने कर्जाको

किस्ता अमुलीमा समेत समस्या भएको उनले जानकारी दिए। कोरीले भने, 'अहिले साना तथा मफ्फौला कर्जाहरूको समेत ऋण अमुल नहुने अवस्था आएको छ।' अहिले संसारभर नै आर्थिक गतिविधि संकुचित भएकाले त्यसको असर नेपालमा समेत परेको उनको भनाइ छ। वाणिज्य बैंकहरूको औसत खराब कर्जाको दर बढे पनि अन्य मुलुकहरूको तुलनामा भने कमै रहेको उनले बताए। कृषि विकास बैंकको वार्षिकोत्तरसम्म पनि कोरीले कर्जा अमुलीमा समस्या भइरहेको बताएका थिए। उनले कर्जा तिरुनपर्ने असाधारण माग राख्दै उटाटा समूह लागिपरेको समेत बताएका थिए।

संघका उपायक्षम सत्तोष कोइरालाले अहिले देखिएको खराब कर्जा व्यवस्थापन गर्न भने सकिने खालोको रहेको जानकारी दिए। उनले भने, 'घरजग्गा, सहकारीलागायत अन्य व्यवसायमा देखिएको मन्दीको असर बैंकमा पनि नपर्ना भन्न सकिन, तर अहिलेसम्मको अवस्था हेवा यो समाधान गर्न सकिने स्तरमै रहेको हाम्रो मूल्यांकन छ।'

४२ रुख्ख ७८ अर्ब रुपैयाँ कर्जा लगानी गरेका बैंकहरूको खराब कर्जा औसतमा २२ ९ प्रतिशत पुगेको छ। अर्थात, ७९ अर्ब १६ करोड रुपैयाँ बैंकराबरको कर्जाको सँचाँ र किस्ता तीन महिनादेखि नउठेर खराब भएको हो। गत आर्थिक वर्षको पुस मसान्तसम्म बैंकहरूको

औषत निष्क्रिय कर्जा १०६ प्रतिशत थिए। वाणिज्य बैंकहरूको नाफा गत चार आर्थिक वर्षकोभन्दा कम देखिएको छ। आर्थिक वर्ष ०७८/७९ मा ३० अर्ब ८१ करोड नाफा रुपैयाँ कमाएका बैंकहरूको चालू आर्थिक वर्षको दोस्रो त्रैमासमा नाफा ३० अर्ब ९९ करोड रुपैयाँमा सीमित छ।

अधिल्लो आर्थिक वर्ष ०७८/७९ मा भने बैंकहरूको नाफा ३४ अर्ब २१ करोड प्रतिशत थिए। 'विगत ६ महिनामा बैंकहरूको व्याज आमदारी ६८ प्रतिशतले बढाएको छ,' संघका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल शर्माले भने, 'बैंकहरूले गत वर्षसम्म औसत १४.३ प्रतिशतसम्म लाभांश दिइरहेका थिए। यस वर्ष १०७६ प्रतिशतबाबर मात्र दिन सफल भएका छन्।'

बैंकहरूको सेयरमा प्रतिफल (आरओई)समेत आर्थिक वर्ष ०६९/७० मा २४४२ प्रतिशतसम्म रहेकोमा हाल ११.७३ प्रतिशतमा सीमित भएको छ। आगामी वैशाखमा कर्जा र निषेपको व्याजअन्तर ४२ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने भएकाले पनि त्यसअनुसार व्यवस्थापन गर्दा व्याजदर नबढने हुन सक्ने बैंकहरूको भनाइ छ। व्याजदरको उतारचढावबाट सुरक्षित हुन ऋणीहरूले समेत स्थिर व्याजदरलाई स्थीकार गर्नुपर्नेमा त्यसो नभइरहेको उनीहरूको भनाइ छ।

खेलकुद

'स्पट फिक्सेड'मा १० खेलाडी संलग्न, दुई पक्राउ

गत पुसमा भएको नेपाल टी-२० लिङ्गको क्रिकेट 'स्पट फिक्सेड'मा नेपाली र विदेशी गरी १० खेलाडी संलग्न रहेको प्रहरीको अनुसन्धानले देखाएको छ। जसमध्ये आदिल अन्सारी र मेहबुब आलमलाई प्रहरीले सोमबार पक्राउ गरेको छ। अन्सारी राष्ट्रिय टोलीका खेलाडी हुन भने आलम पनि राष्ट्रिय टोलीकै पूर्वखेलाडी हुन। क्रिकेटमा फिक्सेड भएको शंकापछि नेपाल प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो (सिआइबी)ले डिएसपी सुन्दर तिवारीको संयोजकत्वमा पाँच सदस्यीय छानबिन समिति बनाएर घटनाको अनुसन्धान गरेको थिए। अनुसन्धानबाट फिक्सेडमा नेपाली र विदेशीसहित १० खेलाडी संलग्न देखिएकोमा विदेशी खेलाडी खेल सम्पन्न भएलगतै स्वदेश फरिएका छन्। नेपाली खेलाडी फरार छन्। २७ पुसमा लिग सम्पन्न भएको थिए। 'टी-२० क्रिकेटमा 'स्पट फिक्सेड' भएको र यसमा नेपाली तथा विदेशी गरी १० खेलाडी संलग्न भएको देखिन्छ। दुईजना पक्राउ परेका छन्, आठजनाविरुद्ध खोजी जारी छ,' सिआइबीका एसएसपी दिनेश आचार्यले भने, 'घटनाको विस्तृत विवरण मंगलबारसम्म आउला।' सिआइबीका अनुसार फिक्सेडको 'मास्टर माइन्ड' भारतीय नागरिक जितिन आहुवालिया हुन्। जितिनले भारतीय कम्पनी थोमेन थ्री स्पोर्टस्वाट नेपाल टी-२० लिङ्गको प्रसारण अधिकार लिएका छन्। लिङ्गको आगामी आठ वर्षसम्मको सम्पूर्ण व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा सेमेन थ्री स्पोर्टस्ले लिएको छ। यसबापत उसले नेपाल क्रिकेट संघलाई ३२ करोड रुपैयाँ बुकाउने सम्झौतामा उल्लेख छ।

सिआइबीका अनुसार प्रसारण अधिकार लिएका उनै जितिनमार्फत आलमले फिक्सेडको प्रस्ताव सकारेका थिए। अन्सारीलागायत खेलाडी त्यसपछि जोडिएका थिए। जितिनले लिग जारी रहेकै वेला भागेर भारत गएका थिए। पक्राउ पर्ने भएपछि उनी रातारात भागेको प्रहरीको भनाइ छ।

फिक्सेडको छानबिन गर्न नेपाल आएको अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट काउन्सिल (आइसीसी)को एन्टिकरप्सन टिमले पनि फिक्सेडमा जितिन, अन्सारी, आलमलागायत खेलाडी संलग्न भएको सूचना सिआइबीलाई दिएको थिए। सँगै फिक्सेडको प्राविधिक जाँच पनि गरिरहेको थिए। जाँचका क्रममा देखिएका संदिग्ध खेलाडीको नाम समावेश गरी आइसिसीले सिआइबीलाई शुक्रबार नै प्रतिवेदन बुकाउएको थिए।

आइसिसीले प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको संदिग्ध खेलाडीको नाम र सिआइबीले अनुसन्धान गरिरहेको संदिग्ध खेलाडी एकै रहेको सिआइबीको भनाइ छ। सिआइबी प्रमुख एआइजी उत्तमराज सुवेदीले आइसिसीको प्रतिवेदनसँग र सिआइबी अनुसन्धान १० प्रतिशत भएको मुल्यांकन दिइरहेको थिए।

उनले भने, 'स्पट फिक्सेडको सन्दर्भमा सिआइबी अनुसन्धानरत छ। यस क्रममा हामीले आइसिसीबाट भएको छानबिनको प्रतिवेदन पनि पाएका छौं। प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका विवरण र हाम्रो अनुसन्धान १० प्रतिशत मिलेको छ। आइसिसीले जहाँ-जहाँ शंका गरेको छ, त्यहाँ हाम्रो पनि शंका थिए। हामीले त्यसैमा अनुसन्धान गरिरहेका छौं। यसबाट लिगमा फिक्सेड भएको पुष्टि हुन्छ।'

'स्पट फिक्सेड' गर्दा खेलाडीसँग विकेट, रन र बलिडका क्रममा व्यतिक्रान्त तवरले 'डिल' हुन्छ। जसको जानकारी टिम व्याटेनलाई समेत थाहा हुँदैन। प्रहरीले यसैलाई आधार बनाएर अनुसन्धान प्रक्रियालाई साँधुरो बनाएको थिए।

यसक्रममा प्रहरीले संदिग्ध खेलाडीले विगतका खेलमा गरेको बलिड, लिएको रन र विकेटलाई गत २७ पुसमा सम्पन्न लिगका क्रममा भएको बलिड, लिएको रन र विकेटसँग तुलना गरेको थिए। यसका लागि प्रहरीले खेलका क्रममा खिचिएका भिडियोलाई आधार बनाएको थिए। तुलना गर्दा खेलाडीले गरेको बलिड, लिएको रन र विकेट स्पट बुकिने गरी फरक देखिएको सिआइबी प्रमुख एआइजी सुवेदीले बताए।

कीर्तिमान रचेकी सुष्मा रजतमै सीमित

महिला मुक्केबाज सुष्मा तामाङले एसियन यू-२२ बक्सिड च्याम्पियनसिपमा नेपाललाई ऐतिहासिक रूपमा रजत पदक दिलाएकी छिन्। बुधबार थाइलान्डको बैंककमा भएको महिला ४८ केजी तौलसमूहको फाइनल भिडन्तमा सुष्मा उजेकिस्तानकी फोजिलोभा फार्जोनासँग ५-० अंकका आधारमा पराजित हुँदा स्वर्ण जिल्लाट विजेत भएकी हुन्। नेपालको बक्सिड इतिहासमा पहिलोपटक एसियनस्तरमा सुष्माले रजत पदक दिलाएकी हुन्।

नेपाली टोलीका मुख्य प्रशिक्षक दीपक महर्जनले बैंककबाट नयाँ प्रतिक्रियासँग कुराकानी गर्दै फाइनलमा सुष्माले राम्रो प्रदर्शन गरेको प्रतिक्रिया दिएका छन्। 'सुष्माले र्ख्वर्ण पदकको भिडन्तमा निकै राम्रो प्रदर्शन गरेकी थिइन,' प्रशिक्षक महर्जनले भने, 'हामीले शतप्रतिशत मिहिनेत गरेका थिएँ, तर विपक्षी उजेकिस्तानका खेलाडी धेरै फास्ट रहेछन्।' यसअघि, सुष्माले मंगोलियाकी बेसन्वेइ जानार्गुलीलाई आरएससीका आधारमा पराजित गर्दै फाइनल स्थान रक्षा गरेकी थिइन्। एसियनस्तरको बक्सिड प्रतियोगितामा फाइनलमा स्थान बनाउन पहिलो नेपाली खेलाडीको रेकर्ड सुष्माले राखिन्। सुष्माले मंगोलियन खेलाडीविरुद्ध प्रतिस्पर्धा गर्दा तेस्रो राउन्डमा हराएकी थिइन्। रेफ्री स्टोप कन्टेस्ट (आरएससी)का आधारमा सुष्मालाई विजयी घोषणा गरिएको थिए। सुष्माले क्वार्टफाइनलमा भित्तिनामकी क

● आइएमई जनरल इन्स्योरेन्सको साधारणसभा सम्पन्न

आइएमई जनरल इन्स्योरेन्स लिमिटेडको २५औं वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न भएको छ ।

सोमबार लाजिमाटास्थित होटेल दी हिमालयमा सम्पन्न साधारणसभामा कम्पनीका अध्यक्ष हेमराज ढकालले निर्जीवन बिमा बजारमा कम्पनीको हालको अवस्था र भावी रणनीतिको बारेमा जानकारी गराए । सभालाई अध्यक्ष ढकालले समीक्षा वर्षेदेखि हालसम्मको देशको आर्थिक तथा राजनीतिक अवस्था र त्यसको कारणबाट समग्र बिमा क्षेत्रमा परेको प्रभावको बारेमा समेत जानकारी गराएका थिए ।

उनले २४औं साधारणसभामा गरिएको भवन निर्माणको प्रतिबद्धताको बारेमा सभालाई जानकारी दिए समीक्षा वर्षमा कम्पनीको पानीपोखरीस्थित २ रोपनी ६ आना २ पैसा ३ दाम जग्गामा करिब ६० हजार वर्गफिटको २ तला पार्किङ्सहितको ११ तले भवन निर्माणको क्रममा रहेको र निर्माण सम्पन्नपश्चात उक्त भवनबाट कम्पनीले करिब ४ देखि ५ करोड वार्षिक आन्दानी गर्ने जानकारी गराए ।

अध्यक्ष ढकालले देशमा विद्यमान आर्थिक तथा राजनीतिक अवस्थाको बाबजुद कम्पनीले गत वर्षको दौजोमा १६.४७ प्रतिशतले बिमा प्रिमियम संकलनमा वृद्धि हासिल गरेको बताए ।

● तेक्वान्दो प्रतियोगितालाई लुम्बिनी विकास बैंकको सहयोग

लुम्बिनी विकास बैंकले जैसिदेवल युथ कलबले आयोजना गर्न लागेको प्रदेशस्तरीय तेसो जुनियर आमन्त्रण मेयर कप तेक्वान्दो प्रतियोगितामा सहभागीलाई टिस्टर्ट हस्तान्तरण गरेको छ । बैंकले खेलाडी, प्रशिक्षक, निर्णायक र अफिसियल तथा कलबका पदाधिकारीहरूलाई टिस्टर्ट हस्तान्तरण गरेको छ । कलबका अध्यक्ष राजेश प्रजापतिलाई बैंकका नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत उमेश रेग्मीले सो टिस्टर्ट हस्तान्तरण गरेका हुन् ।

बैंकले निरन्तर सहयोगी भन्ने नाराका साथ उच्चस्तरीय, आधुनिक एवं नवीनतम प्रविधिसहितको सुरक्षित बैंकिंग सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । ग्राहकहरूलाई अधिकतम प्रतिफल दिने उद्देश्यले बैंकले मुद्रिती खातामा 'मासिक' रूपमा व्याज प्रदान गर्ने र मल्टिपल धमाका खातामा आफ्नो लगानीलाई दुई गुणादेखि दश गुणासम्म हुने विशेष योजनासमेत कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

● निजी क्षेत्रका हरेक एजेन्डा महासंघसँगै छ : वरिष्ठ उपाध्यक्ष ढकाल

स्थानीय उद्यमी व्यवसायीको हितमा काम गर्न नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ सधै तत्पर रहेको महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष चन्द्र ढकालले बताएका छन् । इटहरी उद्योग वाणिज्य संघको २३औं र २४औं वार्षिक साधारणसभालाई सम्बोधन गर्दै वरिष्ठ ढकालले हरेक एजेन्डामा जिल्ला-नगर उद्योग व्यवसायीसँग महासंघ रहेको बताएका हुन् ।

उनले भने 'म केही समयपछि नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघको अध्यक्ष हुँदै छु । म यहाँहरूसँग के प्रतिबद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु भने तापाईंहरूले उठाउने हरेक एजेन्डामा महासंघको साथ र समर्थन रहनेछ । जिल्ला वा नगरका व्यवसायी साथीहरूले कुनै पनि सम्भावित योजना ल्याउनुभयो भने त्यसलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा आगाडि बढाउने जिम्मा हाम्रो हुनेछ ।' ग्लोबल आइएमई बैंकका अध्यक्षसमेत रहेका ढकालले कर्जाको व्याजदर कुनै एउटा बैंक तथा वित्तीय संस्था वा नियमनकारी निकायको मात्र नियन्त्रण नहुने बताए ।

● कान्ति बाल अस्पतालमा हिमालयन बैंकका थप दुई काउन्टर

हिमालयन बैंक लिमिटेडले महाराजगन्जस्थित कान्ति बाल अस्पतालमा थप दुई बिल भुक्तानी काउन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

अस्पतालको आकस्मिक वार्ड र बाल मनोरोग वार्डमा आउने बिरामी र बिरामीका परिवारजनलाई लक्षित गरी गत बुधबारदेखि ती काउन्टर सञ्चालनमा ल्याएको हो । सार्वजनिक बिदाबाहेकका दिनमा बिहान ९ बजेदेखि अपराह्न ३ बजेसम्म काउन्टर खुल्ने बैंकले जनाएको छ ।

● होन्डा ९९ घन्टा र होन्डा रु. १ अफर

होन्डा दू विवर्लर्सको आधिकारिक विक्रेता स्पाकार ट्रेडिंग कम्पनीले आफ्ना बाइकहरू होन्डा साइन र होन्डा ग्राजियामा दुईवटा आर्कषक उपहार योजना सार्वजनिक गरेको छ ।

योजनाअनुसार ग्राहकले अर्डर गरेको होन्डा साइनको कुनै पनि पार्ट्स ९९ घन्टाभित्र पाउनेछन् । यदि उक्त समयभित्र पार्ट्स आइपुगेन भने ग्राहकले आफूले चाहेको रकम मात्र तिर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ ।

यो छिटो सर्भिसको ग्यारेन्टीसहित लागतमा सुविधाको बैकल्पिक अफरका रूपमा रहेको छ । होन्डा ग्राजियाको योजनामा, नयाँ होन्डा ग्राजिया खरिद गर्ने ग्राहकले एक रुपैयाँमा तीन वर्षका लागि सर्भिसिङ र स्पेयर पार्ट्सको लामा लिनेछन् ।

● कनेक्ट आइपिएसबाट गरिने राजस्व भुक्तानीको कारोबार शुल्क घट्यो

नेपाल विलयरिड हाउस लिमिटेड (एनसिएचएल)ले आफ्ना आरपिएस/कनेक्ट आइपिएस माध्यमबाट गरिने भुक्तानीहरूको कारोबार शुल्क घटाएको छ ।

आरपिएसमार्फत मोबाइल बैंकिंग, इन्टरनेट बैंकिंग, कनेक्ट आइपिएस, कर्पोरेटपे एवं बैंक, वित्तीय संस्थाको शाखाबाट रियल-टाइममा गरिने सरकारी तथा स्थानीय भुक्तानीहरूमा अब रु. १० हजारसम्मको भुक्तानीमा रु. २ र सोमान्दा माथि रु. २० लाखसम्मको भुक्तानीमा रु. ५ कारोबार शुल्क लागू हुने एनसिएचएलले जनाएको छ ।

हाल एनसिएचएलका वालेट एपमार्फत सरकारी राजस्व भुक्तानी गर्न सकिन्छ । भुक्तानी गर्न चाहेको व्यक्ति वा संस्थाले यी विभिन्न अनलाइन माध्यममार्फत वा कुनै पनि बैंक वित्तीय संस्थाको शाखामा गई राजस्व भुक्तानी गर्न सक्दछन् ।

चालू आर्थिक वर्षको पहिलो ६ महिनामा एनसिएचएलका विभिन्न व्यानलहरूमार्फत सरकारी

कपोरेट

राजस्व भुक्तानीका रू एक सय १४ अर्बबारबरका नौ लाख ७० हजारभन्दा बढी भुक्तानी कारोबारहरू भएका छन् । एनसिएचएलले गत पाँच वर्षदेखि सरकारी भुक्तानीहरू डिजिटाइज गर्न सरकारी निकायसँग समन्वय गर्दै आएको छ भने गत आर्थिक वर्ष लगभग २० प्रतिशतजाति राजस्व संकलन अनलाइन माध्यमबाट गराउन पनि सफल भइसकेको छ ।

● आजबाट नेपाल उड अन्तर्राष्ट्रिय प्रदर्शनी हुने

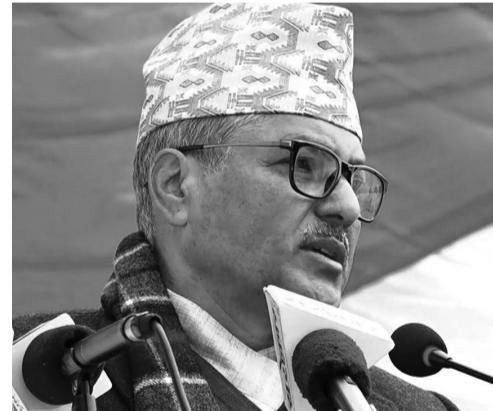

नेपाल उड इन्भर्ट नेसनल एक्स्पो तथा नेपाल इन्टरनेसनल फर्मिचर एन्ड होम डेकार एक्स्पो १३ माघदेखि हुने भएको छ । मिडिया स्पेस सोलुसन्स र फ्युचरेस ट्रेड फेयर एन्ड इमेन्टसले संयुक्त रूपमा भूकूटीमण्डपमा आयोजना गर्ने एक्स्पोमा विभिन्न देशका सञ्चालनमा बढी ख्यातिप्राप्त ब्रान्डहरूको सहभागिता हुनेछ ।

फर्निचर, प्लाइउड तथा काठ औजारका कम्पनी, डिलर, सबडिलर र विक्रेताहरूले काठ व्यवसायसँग सम्बन्धित उत्पादनहरूबाटे जानकारी गराउने र यस क्षेत्रमा आउने नयाँ-नयाँ प्रविधिबाटे जानकारी गराउन प्रदर्शनी सात वर्षदेखि कोसेन्टुगा साथित हुँदै आएको छ ।

प्रदर्शनीले नेपालमा हाल भइरहेको काठ र फर्निचर क्षेत्रको विकास तथा आधुनिकीकरणमा टेवा पुऱ्याउने आयोजकको भनाइ छ । प्रदर्शनीमा घर बनाउन चाहने व्यक्ति, आमनागरिकाहेक नेपालका दिग्गज आर्किटेक्ट, इन्जिनियर्स तथा इन्टेरियर डिजाइनरहरूको सहभागिता रहनेछ । यस प्रदर्शनीले नेपालको काठ तथा फर्निचर क्षेत्रमा नयाँ प्रविधिका सामान भित्तिर्याने तथा विदेशमा सफलतापूर्वक प्रयोग भएका यस क्षेत्रमा नयाँ प्रविधिलाई नेपाली बजारमा सजिलै उपलब्ध गराउन एउटा माध्यम बनाउने आयोजकले जनाएको छ ।

● सरकारी बैंकलाई मर्जरमा जान गर्भनरको सुभाव

सरकारी स्वामित्वका तीन वाणिज्य बैंकलाई मर्जरमा जान नेपाल राष्ट्र बैंकका गर्भनर महाप्रसाद अधिकारीले सुझाएका छन् । राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेडको ५८औं वार्षिकोत्सव समारोहमा बोर्डै उनले निजी क्षेत्रका बैंकहरूको मर्जरले लिएको गतिले बैंकहरूको आकार बढिरहेको अवस्थामा तीनवटा सरकारी बैंक मर्जरका लागि आपसमा कुरा गर्न सकिने बताए ।

गर्भनर अर्थतन्त्रको विकासका लागि हुने र अग्रणी रूपमा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकले कार्यान्वयन गर्ने गरेको बताए । कार्यक्रममा उपप्रधान तथा अर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेलले अर्थतन्त्रमा रहेको चुनौती समाधान गर्ने राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको भूमिका सकारात्मक रहने बताए । उनले बैंकले नाफामा

